

8. Tilastotoimisto

Virat ja palkat. Tilastotoimiston esityksestä päätti kaupunginvaltuusto v:n 1955 alusta perustaa toimiston reikäkorttiosastoon 21. palkkaluokkaan ja IV kielitaitoluokkaan kuuluvan toimistoapulaisen viran.

Toimiston tekemä esitys apulaisaktuaarin virkojen nimityksen muuttamisesta aktuaarin viroiksi hylättiin.

Kaupunginhallituksen palkkaluokituskomitean mietinnöstä antamassaan lausunnossa toimisto esitti useita muutosehdotuksia, jotka osaksi johtivat myönteiseen tulokseen.

Henkilökunta. Apulaisaktuaari K. E. Bruun erosi virastaan 31. 12. siirtyäkseen muihin tehtäviin. Toimistoapulainen E. M. N. Inberg erosi virastaan 4. 10. siirtyen eläkkeelle.

Vakinaisiin virkoihin valittiin: 23. palkkaluokan toimistoapulaisen virkaan 1. 11. alkaen toimistoapulainen E. I. Paasio, 21. palkkaluokan toimistoapulaisen virkoihin 1. 12. alkaen toimistoapulainen I. T. Turunen sekä 1. 1. 1955 alkaen toimistoapulainen A. A. Seppelin, 19. palkkaluokan toimistoapulaisen virkaan em. ajankohdasta rouva M. A. Ahonen sekä 18. palkkaluokan toimistoapulaisen virkaan samoin 1. 1. 1955 lähtien tilapäinen toimistoapulainen A. S. A. Lehmuksaari.

18. palkkaluokan tilapäiseen toimistoapulaisen virkaan valittiin 1. 1. 1955 alkaen rouva S. K. I. Salmi.

Paitsi vakinaisia ja tilapäisiä viranhaltijoita oli toimiston palveluksessa työsuhteen perusteella toimistoapulaisia, siivoojia ja vahtimestarin apulainen.

Avoimia virkoja ja viransijaisuuksia hoitivat: 34. palkkaluokan aktuaarin virkaa 27. 9. — 12. 11. hallinto-opin kandidaatti L. I. Taskula ja 13. 11. — 15. 12. kirjasto- ja arkistoamanuenssi L. E. Ruotsalainen, 30. palkkaluokan apulaisaktuaarin virkaa 25. 10. lähtien vuoden loppuun filosofian kandidaatti S. A. Pekkala, kirjasto- ja arkistoamanuenssin virkaa 13. 11. — 15. 12. toimistoapulainen A. T. Railio, 21. palkkaluokan toimistoapulaisen virkaa samana aikana toimistoapulainen A. C. Lindfors, 20. palkkaluokan toimistoapulaisen virkaa 1. 1. — 8. 2. toimistoapulainen S. T. I. Ohenoja sekä 18. palkkaluokan toimistoapulaisen virkaa viimeksimainittuna aikana filosofian maisteri S. Männistö ja 4. 3. — 3. 7. sekä 1. — 31. 12. S. K. I. Salmi.

Synnytyslomaa nauttivat toimistoapulainen M. S. Sandström 1. 1. — 8. 2. sekä toimistoapulainen T. E. Kupiainen 4. 3. — 26. 5.

Virkalomaa sairauden vuoksi nauttivat aktuaari A-M. Lipponen 13. 9. — 15. 12. sekä toimistoapulainen T. E. Kupiainen 27. 5. — 3. 7., jota paitsi myönnettiin eräitä lyhyempiä sairauslomia.

Palkatonta virkavapautta nautti apulaisaktuaari L. O. Kivekäs 20. 9. — 3. 10. sekä 25. 10. lähtien vuoden loppuun, jota paitsi myönnettiin muille viranhaltijoille eräitä lyhyempiä samanlaisia virkavapauksia.

Osallistuminen kursseihin. Aktuaari A. Kytömaa osallistui kaupunginhallituksen järjestelytoimiston toimeenpanemiin toimistoiesimiesten jatkokursseihin ja aktuaari A. J. Saxén toimistoiesimiesten peruskursseihin.

Osallistuminen tilastokokouksiin. Oslossa 1. — 5. 6. pidettyihin pohjoismaisiin kunnallisen ja yleisen tilaston konferensseihin lähetettiin virkamatkalle toimistopäällikkö ja apulaisaktuaari K. E. Bruun. 12 000 mk:n matka-apurahan turvin osallistuivat kokouksiin aktuaari O. O. Viitaila ja apulaisaktuaari L. O. Kivekäs sekä omalla kustannuksella apu-

laisaktuaari H. M. Jännes. Mainitussa kokouksessa asetetun v:n 1955 väestölaskentaa valmistelevan toimikunnan jäsenenä lähetettiin apulaisaktuaari K. E. Bruun 15. — 16. 11. Göteborgissa pidettyyn toimikunnan kokoukseen.

Työtapaturma. Toimistoapulaiselle E. M. N. Inbergille työssä sattuneen tapaturman johdosta suoritti vakuutusyhtiö Pohjola 1 050 mk:n suuruisen korvauksen.

Toimistohuoneisto. Kaupunginhallitus päätti, että toimisto sijoitettaisiin vastedes rakennettavaan ns. sosiaalivirastotaloon. Koska toimistohuoneistossa vallitsevan ahtauden johdosta myös lyhyen ajan ratkaisu oli välttämätön, jatkettiin kiinteistöviraston talo-osaston edustajien kanssa käytyjä neuvotteluja, jolloin mahdollisena tilapäisenä huoneistona mainittiin Lasipalatsi, Stadionille rakennettavat toimistotilat sekä ruotsalainen kauppa- korkeakoulu. Neuvottelut eivät vuoden aikana johtaneet tulokseen.

Julkaisuutoiminta. Toimintavuoden aikana ilmestyivät seuraavat tilastotoimiston julkaisemat teokset:

Tammikuun	18 p:nä	Helsingfors stads statistik VI. Undervisningsväsen. 19. 1950/51. VII + 116 + 34 s.
Maaliskuun	5 »	Helsingin kaupungin kunnallinen asetuskokoelma 30. 1952 sekä aakkosellinen asiahakemisto vuosilta 1923—52. XXV + 254 + 99 s.
	» 30 »	Kommunal författningssamling för Helsingfors stad 30. 1952 jämte alfabetiskt sakregister för åren 1923—52. XXVI + 252 + 95 s.
Huhtikuun	12 »	Helsingin kaupungin tilasto I. Terveysten- ja sairaanhoito. 33—35. 1948—50. Jälkimmäinen osa. IV + 56 + 99 s.
Toukokuun	31 »	Helsingin kaupungin kunnalliskalenteri. 26. 1954. XV + 464 s.
Toukokuun	31 »	Kommunalkalender för Helsingfors stad. 26. 1954. XV + 464 s.
Heinäkuun	15 »	Helsingin kaupungin tilasto VI. Opetuslaitokset. 20. 1951/52. VII + 117 + 37 s.
Elokuun	4 »	Kertomus Helsingin kaupungin kunnallishallinnosta. 61. 1948. Jälkimmäinen osa. III + 374 s.
	» 10 »	Helsingin kaupungin tilastollinen vuosikirja. Statistisk årsbok för Helsingfors stad. 43. 1954. XII + 365 s. + kartta.
	» 21 »	Kertomus Helsingin kaupungin kunnallishallinnosta. 63. 1950. Edellinen osa. III + 281 s.
	» 27 »	Helsingin kaupungin tilasto VI. Opetuslaitokset. 17. 1947/48 — 1948/49. VII + 135 + 47 s.
Lokakuun	22 »	Helsingin kaupungin tilasto I. Terveysten- ja sairaanhoito. 38. 1953. Edellinen osa. IV + 193 s.
Marraskuun	4 »	Helsingin kaupungin kunnallinen asetuskokoelma. 31. 1953. XXV s. + 174 §§.
	» 9 »	Kommunal författningssamling för Helsingfors stad. 31. 1953. XXV s. + 174 §§.

Julkaisun »Tilastollisia kuukausitietoja Helsingistä» vihkoja ilmestyi 12; yhteinen sivumäärä oli 288.

»Helsingin kaupungin säädöskokoelma» ja »Författningshandbok för Helsingfors stad» nimisistä irtolehtijärjestelmää noudattaen toimitetuista julkaisuista ilmestyivät osastot I, II ja IV.

Kaupungin painatus- ja hankintatoimiston rotaprintinpainossa vallitsi edelleenkin painatustöiden ruuhka, mistä johtui asetuskokoelman myöhästymisen ja uuden säädöskokoelman hidas valmistuminen. Jotta kunnalliskertomuksen julkaisemisessa päästäisiin ruuhkasta irti, päätettiin antaa v:n 1953 kertomuksen painattaminen kirjapainon tehtäväksi, kun sen sijaan rotaprintinpainon painettaviksi jäivät vuosien 1951 ja 1952 kertomukset.

Myöhemmin ilmestyvistä julkaisuista valmistuivat seuraavat eripainokset: palotoimen, satamahallinnon ja teurastamon toimintakertomukset vuosilta 1952 ja 1953, huoltotoimen kertomus vuodelta 1952, kaupunginarkiston, lastensuojelun, liikennelaitoksen (suom. ja ruots.), työnvälityksen ja kaupunginkirjaston kertomukset vuodelta 1953 sekä kansakoulujen kertomus suomeksi lukuvuodelta 1952/53 ja ruotsiksi lukuvuodelta 1950/51 sekä 1951/52. Edellinen osa julkaisusta Kertomus Helsingin kaupungin kunnallishallinnosta vuodelta 1951 hyväksyttiin painettavaksi.

Eripainoksia otettiin eräistä asetuskokoelmassa julkaistuista asetuksista.

Reikäkorttiosaston laajennus. Toimintavuoden aikana saapuivat osastoon edellisenä vuonna tilatut uudet koneet. Ennen näiden koneiden saapumista vuokrattiin kaupungin-hallituksen luvalla ylimääräinen lajittelukone.

Töiden rationalisointi. Laajan kansakoulutilaston valmistamisessa siirryttiin konekä-sittelyyn. Tässä yhteydessä tehtiin myös ensimmäisen kerran yhteenveto oppilaiden asuin-kaupunginosista luokittain ja kieliryhmittäin.

Kaupungin teollisuuslaitosten siirrettyä työntekijäin palkkakirjanpidon reikäkortteille, laadittiin yhteistoiminnassa teollisuuslaitosten reikäkorttiosaston kanssa näiden laitosten työntekijäin palkkatilasto koneellisesti.

Sairaalan potilastilasto. Lääkintöhallituksen vahvistettua uuden tautinimistön otet-tiin myös tilasto taudeista ja osittain hoitomenetelmistä reikäkorttikäsittelyyn.

Kotisairaanhoidotilasto. Terveystieteiden laitoksen toivomuksesta sekä yhteistyössä kaupunginhallituksen järjestelytoimiston kanssa ryhdyttiin koneellisesti käsittelemään tilastotietoja kotisairaanhoidotyöstä. Tällöin otettiin ensimmäisen kerran käyttöön ns. marksensing kortit.

Verotilastot. Uutta kunnallisverotilastoa ei muitten tehtävien johdosta voitu aloittaa. Tilastollisen päätoimiston kanssa käytiin neuvotteluja kunnallisverotilaston ja valtion-verotilaston yhdistämisestä, mutta neuvottelut eivät kertomusvuonna johtaneet lopulli-seen tulokseen.

Kaupungin virastojen kunnallishallinnollisen kirjallisuuden luettelointi. Keskuskortiston laatimista jatkettiin koko tilastotoimistossa vuoden ajan. Monisteena julkaistiin ensim-mäisen kerran luettelo kaupungin virastoihin ja laitoksiin v:n 1953 aikana hankitusta kun-nallishallinnollisesta kirjallisuudesta.

Vuoden 1950 väestölaskenta. Toimintavuoden aikana valmistui eräitä yhdistelmiä. Niinpä julkaistiin Tilastollisessa vuosikirjassa taulukko väestön ryhmityksestä iän, suku-puolen ja kielen mukaan kaupunginosittain ja kuukausijulkaisun vihossa n:o 8 katsaus Helsingin väestörekistereihin.

Asunto- ja väestölaskenta vuonna 1955. Toimiston esitettyä kaupunginhallitukselle, että syksyllä 1955 toimitettaisiin asunto- ja väestölaskenta otantamenetelmää käyttäen, kehotti kaupunginhallitus toimistoa merkitsemään ko. vuoden talousarvioehdotukseensa määrärahan aineiston keräämisestä aiheutuvia menoja varten. Kaupunginvaltuusto myön-si sittemmin tarkoitukseen 1.6 milj. mk:n määrärahan.

Edellisten vuosien väkilukutietojen korjaus väestölaskennan perusteella. V. 1953 aloitettu korjaustyö valmistui kertomusvuoden aikana. Korjaus käsitti ajanjakson 1901—1950 ja koski miesten ja naisten keskiväkilukua ikäryhmittäin.

Seurakuntien väkiluku. Ennen vuodenvaihdetta toimitettiin kaupungin seurakunnille tiedot seurakuntien läsnäolevan väestön lukumäärästä.

Väestörekistereiden mukainen väkiluku. Ennen vuodenvaihdetta toimitettiin edelleen kaupungin väestörekistereille näiltä tulleiden ilmoitusten perusteella lasketut tiedot niiden läsnäolevan väestön lukumäärästä, joka oli korjattu v:n 1950 väestölaskennan tulosten perusteella.

Vuokratiedustelu. Sosiaaliministeriön sosiaalisen tutkimustoimiston toivomuksesta antoi kaupunginvaltuusto tilastotoimiston tehtäväksi suorittaa asuinhuoneistojen vuokra-laskennan. Tarkoitukseen myönnettiin 610 000 mk:n määräraha ja sitäpaitsi osoitti kiinteistölautakunta tarkoitusta varten tilapäisen huoneiston sekä sen vuokran maksami-seen tarpeelliset varat. Tiedustelu suoritettiin otantatutkimuksena ja tutkimus koski loka-kuun vuokria.

Liikeryityslaskennan aineiston hyväksikäyttö. Kiinteistöviraston tonttiosaston pyydet-tyä vt Hopeavuoren ym. kaupunginvaltuustossa tekemän aloitteen johdosta toimistolta tietoja pienteollisuuden jakautumisesta kaupunginosittain, voitiin valtion tilastoviran-omaisten toimesta toukokuussa 1953 toimitetun liikeryityslaskennan aineistoa käyttää hyväksi. Kaupunginhallituksen myöntämän 200 000 mk:n määrärahan turvin tehtiin koko liikeryityslaskennan perusaineistoon sijoituspaikan kodifiointi ja pienteollisuutta koskeva aineisto käsiteltiin tilastotoimistossa. Selostus tutkimuksesta julkaistiin kuukausi-julkaisun vihossa n:o 12. Muu osa aineistosta jäi odottamaan Tilastollisessa päätoimistossa tapahtuvaa tarkistusta.

Uusi sosiaaliryhmitys. Uusi ryhmitys valmistui ja otettiin käyttöön eräissä toimiston

suorittamissa tutkimuksissa. Ryhmityksessä noudatettujen periaatteiden selostus julkaistiin kuukausijulkaisun vihossa n:o 3.

Muuttotilastoa varten suoritettu maan kuntien ryhmitys. Koska virallisessa tilastossa Suomen kunnat jaetaan ainoastaan ryhmiin: kaupungit, kauppalat ja maalaiskunnat, otettiin käyttöön uusi ryhmitys, jonka mukaan kaupungit ja kauppalat jaetaan kolmeen ryhmään asukaslukunsa perusteella ja maalaiskunnat viiteen ryhmään maatalouden laajuuden ja teollistumisasteen mukaan. Selostus tässä noudatetuista periaatteista julkaistiin kuukausijulkaisun vihossa n:o 4.

Tutkimus rautateitse tapahtuvasta tavaraliikenteestä. Sen jälkeen kun tilasto rautateiden tavaraliikenteestä oli siirretty reikäkorteille, tarjoutui entistä suurempia mahdollisuuksia yksityiskohtaisten tietojen saamiseen. Tällainen tutkimus, joka käsitteli v:n 1952 liikennettä, julkaistiin kuukausijulkaisun vihossa n:o 6.

Tutkimus kaupungin rakentamien asuntojen hakijoista. Koska kaupungin rakentamista asunnoista edelleenkin oli vilkasta kysyntää, suoritettiin tutkimus vuosien 1950—1952 rakennusohjelmien mukaan rakennettujen asuntojen hakijoista. Tutkimuksen tulokset julkaistiin kuukausijulkaisun vihossa n:o 7.

Tutkimus Arava-lainoitettujen osakehuoneistojen haltijoista. Arava-toimikunnan tutkimuskomitean keräämien tietojen perusteella tutkittiin näiden huoneistojen haltijoiden sosiaaliryhmitystä ja asumisoloja. Selostus julkaistiin kuukausijulkaisun vihossa n:o 10.

Kansakoululasten kesävirkestys. Lastensuojeluviranomaisten toivomuksesta käsiteltiin toimistossa koneellisesti erään komitean keräämät tiedot kansakoululasten kesänvietosta vuosina 1953—1954.

Ruotsalaisissa seurakunnissa syntyneiden lasten koulunkäynti. Ruotsalaisten kansakoulujen johtokunnan toivomuksesta tutkittiin, kävivätkö ruotsalaisissa seurakunnissa v. 1946 syntyneet lapset lukuvuonna 1953/54 ruotsalaista vai suomalaista koulua. Niissä tapauksissa, joissa lapsi oli alkanut koulunkäyntinsä suomalaisessa koulussa, tutkittiin seurakuntien rekistereistä merkinnät vanhempien äidinkielestä. Nämä tiedot olivat tarpeen ruotsalaisten kasakoulujen tulevan oppilasluvun ennustetta varten.

Lausuntoja. Paitsi edellä mainituissa tapauksissa antoi toimisto seuraavat lausunnot: Suomen tieteelliselle kirjastoseuralle ohjeista tieteellisten kirjastojen yhteistilastoa varten sekä Oslon kaupungin tilastotoimistolle yliopistostipendiaatti Heli'n tekemästä ehdotuksesta Pohjoismaiden pääkaupunkien yhteisestä sosiaaliryhmityksestä.

Tietojen ja selvitysten antaminen. Samoin kuin edellisinä vuosina annettiin kaupungin eri virastoille, valtion virastoille ym. sopimuksen mukaisesti säännöllisesti annettavat tiedot ja tilastoyhdistelmät.

Tilapäisesti annetuista tiedoista ja selvityksistä mainittakoon väestönsuojelutoimistolle annetut laajat tilastotiedot kaupungin eri väestöryhmien suuruudesta ym. olosuh-teista, lastensuojeluvirastolle lapsiperheistä lasten lukumäärän mukaan kaupunginosit-tain, palkkaluokituskomitealle kaupungin viranhaltijoiden vuosiansioista, Kulosaaren seurakunnalle selvitys Kulosaaren väestön kieliryhmityksestä, Lauttasaaren kouluyhdis-tykselle lausunto ruotsinkielisen keskikoulun tarpeellisuudesta, Göteborgin kaupungin tilastotoimistolle selostus tilastotoimiston reikäkorttiosaston sekä kaupungin painatus- ja hankintatoimiston toiminnasta, Reykjavikin kaupungin tilastotoimistolle tiedot kau-pungin ottamista obligatiolainoista sekä The Anglo-American Tourist Service Association nimiselle yhdistykselle eräitä Helsinkiä koskevia tietoja ja julkaisuja.

Sitäpaitsi annettiin lukuisia tietoja yksityisille henkilöille.

Kalustohankinnat. Kertomusvuoden aikana hankittiin toimistoon yksi kirjoituskone, kolme laskukonetta, viisi Sigma-tuolia sekä reikäkortti-osastoon korttihylly ja lajittelu-hylly. Uudishankintojen arvo oli 472 384 mk.

Kirjasto lisääntyi vuoden aikana 745 (v. 1953 707) nidettä. Kirjallisuuden vaihtoa lukuisten koti- ja ulkomaisten virastojen kanssa jatkettiin ja laajennettiin.

Lähetysten lukumäärä oli 7 473 (9 573).

Menot ja tulot. Seuraava taulukko osoittaa tilastotoimistolle myönnettyjen määräraho-jen käytön:

Talousarvion momentti- nimike	Määrärahat talousarvion mukaan	Siirto- ja lisä- määrärahat	Yhteensä	Menot tilien mukaan	Määrärahan säästö (+) tai ylitys (—)
	mk				
Vakin. viranhaltijat	17 533 920	185 135	17 719 055	17 657 505	+ 61 550
Tilap. „	1 059 480	1 670	1 061 150	1 061 150	—
Viranhalt. sunnuntai- ja ylityö- korvaukset	200 000	—	200 000	160 015	+ 39 985
Muut palkkamenot	1 918 500	200 000	2 118 500	1 957 777	+ 160 723
Vuokra	948 144	143 040	1 091 184	1 091 184	—
Valaistus	90 000	—	90 000	96 293	¹⁾ — 6 293
Siivoaminen	120 000	—	120 000	102 749	+ 17 251
Painatus- ja sidonta sm.	11 000 000	²⁾ 3 024 269	14 024 269	12 110 395	³⁾ + 1 913 874
Tarverahat	1 329 744	—	1 329 744	1 451 047	— 121 303
Vuokratiedustelua varten	—	610 000	610 000	466 663	+ 143 337
	34 199 788	4 164 114	38 363 902	36 154 778	+ 295 250
					³⁾ + 1 913 874

Toimiston tulot myydyistä julkaisuista olivat 152 266 mk.

¹⁾ Kaupunginvaltauston myöntämä ylitys. — ²⁾ Siirretty v:lta 1953. — ³⁾ Siirtyy v:een 1955.